

BOY KISALIKI NEDENLERI VE EN SON TEDAVI YONTEMLERI

Hazırlayan:
Özgür Gökmen Çelenk
Ozgur.celenk@posta.com.tr
Faks: 0212 505 65 20
Tel: 0212 505 65 09

Şişli Florence Nightingale Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Merkezi'nden Prof. Dr. Metin Küçükşıkaya sorularımızı yanıtladı:

ESTETİK AMAÇLA BOY UZATILABİLİR Mİ?

Diyeelim ki kısığa yol açabilecek hiçbir sorun yok, kişi kısa olduğunu düşünüyor... Boyu uzatılabilir. Ama ben eski yöntemlerle değil yalnızca fitbone dediğimiz teknikle estetik amaçlı boy uzatırım. Fitbone çok güvenli bir uzatma cihazı. Firma bu çiviye herkese vermiyor, komplikasyon yaşamayacağını düşündüğü doktorlara kullanım izni veriyor. Her ülkede yalnızca 1 doktor bu çiviye kullanabiliyor. Toplamda 10-12 ülke var. Fitbone yöntemini şöyle açıklayabiliriz: Kemik kesiliyor ve kemiğin içine bu çivi yerleştiriyor. Bu çivinin dışından bir kumandası var. Kumandaya basınca elektrik üretiliyor ve motor çalışıyor. Böylece kemiklerin arası kendi kendine açılıyor ve bacak uzuyor. Diğer çivilere göre daha pahalı, 15 bin Euro civarında. Firmaya sipariş verdikten sonra 2-6 hafta içinde çivi geliyor. Ondan sonra birkaç hafta içinde ameliyat yapıyoruz. External fiksator (bacanın dışına takılmış halka ya da ray şeklinde cihaz) yöntemiyle estetik amaçlı boy uzatma yapmam çünkü işin mantığına aykırı. Bu yöntemde çivilerin izleri oluyor. Ayrıca normal bir kişide fiksatorle uzatmanın şöyle bir sakıncası var: Çiviler, teller cildi ve kasi geçip kemiği tutuyor. Uzatma sırasında kaslarda gerginlik oluyor ve eklemlerin hareket etmesine izin vermiyor. Dolayısıyla eklem sertliği oluyor. Bunu engellemek için de çok fazla fizyoterapi yapmak gerekiyor. Belli bir süreden sonra fizyoterapi de yeterli olmuyor. Bu çok sıkıntılı bir şey. Oysa kemik içine çivi koyunca bu tür sorunlar olmuyor.

ESTETİK AMAÇLA BOY UZATMA TALEBİYLE ÇOK SIK KARŞILAŞIYOR MUSUNUZ?

Başvuru çok ama uygun kişi çok fazla değil. Mesela vücut disformik sendromu dediğimiz psikolojik bir sorun var. Hastanın algısında bir kayma oluyor ve vücudunu istediği gibi görmüyor, kendisinden asla memnun olmuyor. Hasta sürekli estetik yaptırıyor ama yine de kendini güzel bulmuyor. Bu hastalığın tedavisi aslında çok kolay. Psikologlar ve psikiyatristler çok kolay tedavi edebiliyor. Kişi tedaviden sonra çok mutlu oluyor. Boy uzatma ameliyatı yapabilmek için kişide bu tür bir sorunun olmaması lazım. Bir de kişinin beklentisi makul olmalı. 'Benim boyum 20 santim uzasın' gerçekçi bir beklenti değil.

PSİKOLOJİK BİR SORUNUN OLUP OLMADIĞINI NASIL ANLIYORSUNUZ?

Birlikte çalıştığımız psikolog önce hastaları

Boyunuzu 10 santim UZATABİLİRSİNİZ

Gelişen ameliyat teknikleriyle estetik amaçla boy uzatmak artık mümkün.

Boyunun uzunluğundan memnun olmayan 20-40 yaş arasındaki kişiler boy uzatma ameliyatıyla 10 santim kadar uzayabiliyor

değerlendiriyor. Uygunsa bize yönlendiriyor. Ama psikolog kişinin vücuduyla ilgili bir algı problemi olduğunu tespit ederse o zaman tedavi öneriyor. Eğer giderse kişinin hayatı birkaç ay sonra değişiyor, bambaşka biri oluyor. Ben boy kısığı şikayetiyle gelip ağlayan ama psikologa gittikten sonra bambaşka biri gibi gelen çok kişi gördüm. Psikolojik sorunu olan birini ameliyat ederseniz sonuç felaket oluyor. Çünkü boy uzatma bir süreç. Ameliyattan sonra kişinin boyu hemen uzamıyor. Hastanın ameliyattan sonra 5-8 ay psikolojik olarak ayakta kalması lazım. Uyum sağlamazsa zaten tedavi başarısız oluyor.

AMELİYAT İÇİN BAŞKA ÖLÇÜTLERİNİZ VAR MI?

Hastanın kemik yapısının da uygun olması lazım. Bazı kişilerin bacak yapısı çok ince oluyor. Bu gruptaki kişilere ameliyat yaparsanız estetik olarak kötü sonuçlar ortaya çıkıyor. Ayrıca bu durumda bacak güçsüzlüğü de olacağı için aksama riski de var. Bu nedenle hasta seçimi çok iyi yapılmalı. Bir de kişinin maddi durumunun iyi olması, işini gücünü ayarlayabilecek, düzenli fizyoterapiye gidecek durumda olması lazım.

HASTANIN NE KADAR İŞİNDEN GÜCÜNDEN AYRI KALMASI LAZIM?

Masa başı işiniz varsa ya da evinizden çalışıyorsanız sorun olmaz. Ama estetik uzatma için tedavi boyunca birinci işinizin bu olması gerekiyor. Bacaklar tek tek uzatılıyor, ikisi aynı anda olmuyor. Bu nedenle bir taraf uzayacak, bir bacak o dönemde kısa kalacak, sonra

hemen öbür taraf ameliyat edilecek. İki bacak arasındaki süre uzatmaya göre değişiyor. Ama mesela 10 santim uzatma için aradan 7 ay geçmesi lazım.

AMELİYATTAN SONRA HASTANIN DİKKAT ETMESİ GEREKEN ŞEYLER VAR MI?

Bir bacağı uzattığımızda kişi 6-7 ay tek taraflı koltuk değneğiyle yürüyor, sonra 6-7 ay

diğer taraf için koltuk değneği kullanıyor. Bu süreç bittikten sonra hemen koş-yürü olmuyor. Kişi yürüse de vücudunun alışması için 6 ay-1 yıllık bir süre geçmesi lazım. Sonra kişi normal bir insan gibi yaşamını sürdürüyor. Uzayan kemik hiçbir şekilde ayırt edilmiyor.

PEKİ EN FAZLA NE KADAR UZATMA MÜMKÜN?

Fitbone çivisi tekniğiyle femur kemiği (kalça ekleminden başlayıp diz eklemine kadar uzanan kemik) 6-7 santim, kaval kemiği (baldırın içindeki uzun iki kemikten kalın olanı) 3-4 santim uzatılabilir. İki kemikte ameliyat yaparsak 10 santim uzama olabiliyor.

ESTETİK UZATMA İÇİN YAŞ SINIRI VAR MI?

16 yaşında birinde olmaz mesela. Bu ameliyatları 18-20'den sonra düşünmek lazım. Benim gördüğüm hastalar 25-30 yaşına gelmiş, ne istediğini bilen kişiler. Yaş ilerledikçe iyileşme potansiyeli azalıyor. Bu nedenle 40 yaşından sonra ameliyat söz konusu değil bence.

AMELİYAT İÇİN BARİZ BİR KISALIK MI OLMASI LAZIM?

Boy kısığı göreceli bir şey. Kişi kendini kısa hissediyorsa ölçmeye gerek yok. İdeal hasta grubu 1.50-1.60 boyuna sahip olanlar. 1.70 gibi hastamız yok mesela.

Çarpık bacaklar her yaşta düzeltiliyor

BACAK EĞRİLİKLERİ DE DÜZELTİLEBİLİR Mİ?

Evet. Ama eğrilik düzeltme estetik bir operasyon değil. Bu bir sağlık sorunu aslında. Ayakta dururken her eklem kemikte yaptığı belli açılar, yürüyüş sırasında bir mekanik var. Herhangi bir eğrilik bunları bozuyorsa o zaman bu çok ciddi bir ortopedik problem. Çünkü yıllar içinde kireçlenme, menüsküs yırtığı gibi sorunlara yol açabiliyor. Genç yaşta eğrilik düzeltilirse bu tür sorunlar ortaya çıkmıyor. Hastanın yaşı ileriye ve bacaklarındaki eğrilik kireçlenmeye yol açmıyorsa yine ameliyatla düzeltmek lazım. Aksi taktirde 10 yıl sonra kişi protez ameliyatı olacak.

DÜZELTME AMELİYATLARI NASIL YAPILIYOR?

Farklı teknikler var. Diz çevresindeki ve tek taraflı eğrilikler daha kolay düzeltiliyor. Ameliyat sırasında plak koyuyoruz. Ameliyattan sonra hasta düzelmiş oluyor. Bazen daha karmaşık durumlar olabiliyor. Örneğin sadece önden bakınca değil de yandan bakınca da bacak sorunlu... Ya da kemikte burulma tarzında sorunlar var. Bu durumda 'taylor spatial frame' denen bilgisayar destekli halka şeklinde bir fiksator kullanılıyor. Cihaz ameliyat

sırasında hastanın bacağının dışına yerleştiriliyor.

Ameliyattan 5 gün sonra düzeltme işlemine başlanıyor. İşlemi de şöyle özetlemek mümkün: Halka şeklindeki cihazın arasında çapraz 6 tane çubuk var. Hastanın filmlerine bakıp kaç derece düzeltme istediğimizi bilgisayara giriyoruz. Sistem bize bir reçete çıkarıyor. Hasta kendisi evde belli saatlerde çubukların boylarını değiştirerek bacağına düzeltiyor. Ondan sonra tekrar röntgen çekiyoruz. 1 milimetre daha düzeltelim dersek tekrar programla bunu yapabiliyoruz. Dolayısıyla milimetrik düzeltme mümkün. Tedavi sürecinde hastanın üzerine basmasında bir sakınca yok.

TAM DÜZELME NE KADAR SÜREDE GERÇEKLEŞİYOR?

Düzeltilmede 5 derece, 10 derece diye rakamlar var. Eğrilik kaç dereceyse süre ona göre değişiyor. Ama eğrilik yaklaşık 15 günde cihazla düzeliyor. Daha sonra kemikte baklava şeklinde bir boşluk kalıyor. Bu boşluğun kemikleşmesi için 1.5-2 ay gerekiyor. Toplamda düzeltme işlemi 3 ayda bitiyor. Eğer eğrilik dışında kısıklık sorunu da varsa o zaman her 1 santim uzatma için 1-1.5 ay beklemek lazım.

BACAK EĞRİLİĞİ HER YAŞTA DÜZELTİLEBİLİYOR MU?

Evet, her yaşta ameliyat yapılabilir.

Sevgisiz büyümek psikolojik cüceliğe yol açabilir!

Büyüme-Gelişme ve Pediatrik Endokrinoloji Uzmanı Prof. Dr. Hülya Gülnöz anlattı:

BÜYÜME GERİLİĞİNDE TİROİDİN ROLÜ NEDİR?

Tiroid hormonu, daha anne karnından başlayarak ergenliğin sonuna kadar büyümede önemli rol olan bir hormon. Doğumsal nedenlerle ortaya çıkan tiroid hormon bozuklukları sadece boy kısığı değil, zeka geriliği de yapar. Bu nedenle bebeği doğan her annenin, çocuğunda tiroid eksikliği var mı diye, hipotiroidi taraması yaptırması gerekir.

BU TEST NASIL YAPILIYOR?

Topuktan kan alınarak yapılıyor. Bugün hastanede doğan tüm çocuklara hipotiroidi tarama testi Sağlık Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak yaptırılıyor. Ancak bazı hipotiroidi olgularının taramadan kaçabileceğini unutmamak lazım. Tarama yüzde 100 güvence diyemeyiz. Her bebeğin kuşku duyulan belirtileri varsa daha sonra tekrar

tiroid hormonlarına bakılması gerekir. Yeni doğan her 2 bin 500 çocukta bir rastlanan hipotiroidi tespit edilmezse kalıcı biçimde ağır bir zeka geriliğine neden olur.

TİROİD HORMONU BOZUKLUĞUNUN BELİRTİLERİ VAR MI?

Uzayan sarıllıklar, çocuğun kaba sesli ağlaması, bingıldığının kapanmasında gecikme, kabızlık sayılabilir. Ayrıca dış çıkmasında, oturma fonksiyonlarında gecikme de tiroid eksikliği akla gelmeli. Fakat burada sorun şu: Hastalık, belirti verdiğinde epey ilerlemiş olabilir. Tespit edildiğinde belki tedaviyle boyu uzayabilir ama zeka geriliği ilgililiyle bir geri dönüşüm olamaz.

SAĞLIKLI BİR ÇOCUKTA TİROİD HASTALIĞI SONRADAN DA ORTAYA ÇIKABİLİR Mİ?

Evet. Birdenbire büyümede bir duraklama varsa çocuk tiroid hastalıklardan tiroid hastalığına geçebilir. Bir de ailelere çocuklarının boyun bölgesini kontrol etmelerini öneriyorum. Önce çocuğun boynunu hafif biçimde yukarı kaldırırsınlar, çocuk yutkunduğunda yukarı-aşağı inen yuvarlak bir kitle, kabarıklık fark ederlerse doktora başvursunlar. Özellikle bu duruma

bir büyüme geriliği eşlik ediyorsa, sorunun altında tiroid hastalığı olma ihtimali yüksek. Ayrıca anne-babada tiroid problemi varsa, anne gebelikte tiroid problemi geçirmişse bu durumda tiroid probleminin çocukta görülme olasılığı yüksek. Ailelerin bu konuda da dikkatli olmasında yarar var. Zaten gebelik planlayan her kadının tiroid testlerini yaptırması lazım. Çünkü gebelikte tedavi edilmeyen tiroid problemi bebeğe ciddi zararlar verebilir.

BAŞKA HANGİ HORMON BOZUKLUKLARI BOY KISALIKI YAPAR?

Bir de Cushing sendromu var. Burada temel faktör kortizol hormonunu üretmekle görevli olan böbreküstü bezlerinin bu hormonu vücudun ihtiyacından çok daha yüksek oranlarda üretmesidir. Hastalık, tedavi amaçlı verilen kortizonlu ilaçlar nedeniyle de ortaya çıkabilir. En önemli belirtilerinden biri şişmanlık. Eğer bir çocuk durduk yerde şişmanlamaya başlamış, buna karşılık boy uzaması yavaşlamışsa aklımıza Cushing sendromu gelmeli. Çünkü Cushing'de ortaya çıkan şişmanlık, boy duraklamasıyla gider. Fazla yemeden ortaya çıkan şişmanlıkta ise boy duraklaması kesinlikle yoktur, hatta boyda hızlanma bile görülebilir. Aileler bu açıdan uyanık olmalı.

DİYABET KISALIK YAPAR MI?

Tip 1 diyabet iyi tedavi edilmezse çocuklar kısa boylu kalabilir. Fakat günümüzde insülin tedavisi o kadar iyi bir duruma geldi ki, artık boy kısığını sık görmüyoruz. Bu arada Hasimato tiroiditi ve çölyak hastalığı diyabetli çocuklarda 6-8 kat daha fazla görülür. Diyabetli çocukların bu hastalıklar açısından da incelenmesi gerekir. Hasimato ve çölyak da ciddi boy kısığı yapar.

Çölyak dediğimiz hastalıkta buğday ununda bulunan bir maddeye karşı hassasiyet vardır. Unlu gıdalar aldığında büyük ishallere olur.

SEVGİSİZLİK BOYU NASIL ETKİLİYOR?

Sevgi yoksunluğu boy kısığına yol açabiliyor. Birçok araştırma, çok iyi bakıldığı halde kurum çocuklarının daha kısa kaldığını gösteriyor. Çocuk sadece yemeğinin düzenli verilmesine, yatırılmasına ihtiyaç duymuyor. Aynı zamanda sevgiyi hissetmek de istiyor. İlgi görmeyen çocuk aile içinde büyüse bile, annenin hırçınlığı ya da babanın ilgisizliğiyle büyüyemeyebiliyor. Ne kadar iyi beslenirse beslensin, sevgisizlik büyümeyi engelliyor. Süt çocukluğu döneminde bile bebekler annesinin kollarının gerginliğinden, kendisini kucağından tutuşundan sevilip sevilmediğini, huzurlu bir ortamda olup olmadığını hissedebilir. Daha ileri dönemlerde anne-babanın sürekli kavga etmesi ya da boşanma aşamasında, çocuk arada kalıyor. Uyku problemi çekiyor, zamanla yemek yemeği istemeyerek psikolojik sorunlar yaşıyor ve büyümesi yavaşlıyor. Biz bu duruma 'sevgi yoksunluğu sendromu' ya da 'psikolojik cücelik' diyoruz. Tabii sevgiden kastımız çocuğu şımartmak değil. Önemli olan çocuğa güven duygusu verebilmek, çocuğa benimsendiğini, istendiğini hissettirmek gerek.